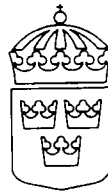

Regeringens proposition 1992/93:162

om ändrad associationsform för verksamheten
vid Försvarets medicenter

Prop.
1992/93:162

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i
bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Anders Björck

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att regeringen får bemyndigande att överlåta statens tillgångar och skulder i Försvarets medicenter till ett statligt eller privat ägt aktiebolag och att myndigheten i anslutning härtill läggs ned.

Försvarsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 februari 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidsson, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg och Ask.

Föredragande: statsrådet Björck

Proposition om ändrad associationsform för verksamheten vid Försvarets mediecenter

1 Ärendet och dess beredning

Myndigheten Försvarets läromedelscentral bildades år 1981, då de centrala stabernas och försvarets brevskolas publikations- och läromedelsresurser sammanfördes. Syftet var att på ett mer rationellt och kostnadseffektivt sätt tillgodose det militära försvarets behov av varor och tjänster inom detta område. Verksamheten utvidgades år 1986 genom att myndigheten tillfördes en enhet för teknikinformation från Försvarets materielverk. Från och med den tidpunkten har även verksamheten intäktfinansierats med krav på full kostnadstäckning. Myndigheten gavs dock ingen monopolställning när det gällde att tillgodose det militära försvarets behov, och den har heller inga myndighetsuppgifter vare sig i fred eller i krig.

År 1989 ändrades myndighetens namn till Försvarets mediecenter.

Den huvudsakliga uppgiften i dag är att bedriva uppdragsverksamhet inom utbildnings-, informations- och kommunikationsområdet. Försvarets mediecenter är därmed främst inriktat på att försörja totalförsvaret med produkter och tjänster inom områdena utbildning, reglementen och teknisk information. Även den offentliga sektorn i övrigt och näringslivet är i växande omfattning kunder hos myndigheten.

Försvarets mediecenter har god kännedom om aktuella förhållanden huvudsakligen inom den militära delen av totalförsvaret. Myndigheten har en stor förmåga att utveckla och leverera produkter anpassade efter

försvarets villkor och verksamhet. En förutsättning för att på bästa sätt kunna tillgodose det militära försvarets behov har varit möjligheten att till myndigheten knyta ett visst antal yrkesofficerare. Prop. 1992/93:162

Försvarets mediecenter har en organisation som består av, förutom en chef och en styrelse, 85 anställda. Myndighetens totala omsättning under budgetåret 1991/92 var 73 miljoner kronor. Verkskapitalet utgjorde ca 12 miljoner kronor.

Myndighetens verksamhet skall vara ekonomiskt självbärande och bedrivas i konkurrens med andra producenter inom multimediaområdet till lägsta möjliga kostnader för uppdragsgivarna.

I juni 1991 beslutade regeringen att bemyndiga chefen för Försvarsdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppgift att göra en översyn av totalförsvarets ledningsorganisation och myndighetsstrukturen inom Försvarsdepartementets verksamhetsområde (dir.1991:44). Utredningen, som antagit namnet Utredningen (Fö 1991:04) om lednings- och myndighetsorganisationen för försvaret (LEMO), har i en delrapport den 30 november 1992 om Försvarets mediecenters verksamhet redovisat sina överväganden och förslag beträffande myndigheten. Förslaget innebär i huvudsak att verksamheten vid Försvarets mediecenter bolagiseras. Utredningen har samrått med Överbefälhavaren, Chefen för armén, Försvarets materielverk och Försvarets mediecenter, vilka lämnat förslaget utan erinran.

Utredningens delrapport har remissbehandlats. Remissyttrandena finns tillgängliga i Försvarsdepartementets akt i ärendet (DnrFo92/2700/CIV). I det följande tar jag upp frågan om en ny verksamhetsform m.m. för de uppgifter som ankommer på Försvarets mediecenter.

2 En ny verksamhetsform

Mitt förslag:

- Statens tillgångar och skulder i Försvarets mediecenter överläts till ett statligt eller privat ägt aktiebolag.
- I anslutning till detta läggs myndigheten ned.
- Regeringen bemyndigas att genomföra överlåtelsen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med mitt.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker i huvudsak utredningens förslag.

Chefen för armén framhåller dock det väsentliga i att man i det fortsatta arbetet säkerställer att en samlad bred kompetens kan bibehållas vid en

Vidare påpekar Försvarets materielverk att direktiven till en särskild utredare måste säkerställa att mediecentret i första hand försäljs till ett företag så att det inte uppstår en monopolsituation i förhållande till försvarsmakten. Försvarets mediecenter framhåller att den bästa lösningen för att säkerställa den kunskap som byggts upp för och anpassats till försvarets behov är en bolagisering med staten som majoritetsägare och med huvudkunderna som ombud för ägaren.

Riksrevisionsverket hänvisar till den av verket tidigare genomförda översynen av konkurrensutsatt affärsverksamhet hos vissa förvaltningsmyndigheter (RRV Dnr 20-91-0908). Därav framgår det att den kommersiella mognadsgraden hos Försvarets mediecenter bör ökas, innan en eventuell privatisering genomförs.

Skälen för mitt förslag: Totalförsvarets behov av tjänster inom publikations- och läromedelsområdet kommer inte att förändras nämnvärt under en överblickbar framtid. Försvarets och andra myndigheters behov är dock inte av den arten att någon särskild myndighet krävs för att tillgodose behoven. Tjänster av den art Försvarets mediecenter erbjuder kan tillhandahållas av andra liknande aktörer på den konkurrensutsatta marknaden.

Eftersom Försvarets mediecenter i dag har en god bredd i verksamheten och stor kunskap om försvarsmiljön och dessutom har kapacitet att hävda sig i konkurrensen med andra leverantörer, finns det anledning för staten att genom avtal eller garantier söka bibehålla denna samlade resurs och kompetens. Därför bör staten medverka till att verksamheten i framtiden kan överföras till och drivas i aktiebolagsform. Därigenom möjliggörs att redan investerat statligt kapital kan tillvaratas.

Försvarets mediecenter har inte några myndighetsuppgifter, och myndigheten fyller inte heller någon tydlig strategisk roll för totalförsvaret, vare sig i fred eller i krig. Det kan knappast hävdas att försvaret löper någon risk i dessa hänseenden genom att förlita sig på en leverantörsmarknad.

Utredningen gör den bedömningen att det är fördelaktigt för försvarsmakten om Försvarets mediecenters verksamhet i fortsättningen drivs i aktiebolagsform med anknytning till ett kunskaps- eller industriföretag. En sådan ordning medför enligt utredningen den fördelen att tydliga ansvarsförhållanden åstadkoms mellan totalförsvaret och bolaget och att totalförsvaret bör kunna dra bättre nytta av konkurrensen mellan olika leverantörer vid sin upphandling av informations- och läromedelstjänster. Utredningen pekar också på att ett samgående med ett redan etablerat företag medför en angelägen förstärkning av kompetensen på området och att totalförsvaret därmed långsiktigt kan erbjudas kvalitativt högtstående tjänster.

Jag delar utredningens bedömning att totalförsvarets intressen bäst tillgodoses om aktiebolagsformen väljs som associationsform för verksamheten. Riksrevisionsverket har i en översyn av konkurrensutsatt verksamhet hos vissa förvaltningsmyndigheter (RRV Dnr 20-91-0908) rekommenderat att bolagsformen som ett första steg övervägs för Försvarets mediecenter, dock med beaktande av att den ekonomiska kompetensen bör utvecklas. Jag anser således att verksamheten i framtiden bör kunna bedrivas i aktiebolagsform.

Vid ställningstagandet till frågan om verksamheten lämpligen bör bedrivas i aktiebolagsform, måste möjligheterna till sekretess och säkerhetsskydd beaktas. Här har regeringen i 5 § förordningen (1981:421) om säkerhetsskyddet vid statliga myndigheter ålagt myndigheterna en skyldighet att förbinda utlämnandet av uppgifter till en organisation, ett företag eller till någon annan enskild med sådant förbehåll rörande totalförsvaret eller rikets säkerhet som anges i 14 kap. 9 eller 10 § sekretesslagen (1980:100). Om det föreligger ett kontraktsförhållande skall, enligt samma föreskrifter, utlämnandet även förbindas med de avtalsrättsliga villkor som behövs till skydd för uppgifterna. Överbefälhavaren och Rikspolisstyrelsen har utfärdat närmare föreskrifter och allmänna råd beträffande säkerhetsskyddet kring upphandling och arbete för statens behov som med hänsyn till rikets säkerhet skall hemlighållas. Mot bl.a. denna bakgrund anser jag att det från säkerhetsskyddssynpunkt inte föreligger några hinder mot att föra över myndighetens verksamhet till ett aktiebolag.

Av betydelse i sammanhanget är också de krav som bör ställas på den som skall driva verksamheten. Både säljare och köpare kan antas ha intresse av att få viss stabilitet och kontinuitet i verksamheten i samband med en överlåtelse av rörelsen. Detta kan troligtvis säkerställas genom avtal eller beläggningssgarantier som även kan förbättra möjligheten att erbjuda personalen fortsatt anställning. Jag anser att det finns goda möjligheter för såväl statligt som privat ägda företag att tillgodose dessa krav. Lämpliga intressenter bör enligt min mening finnas bland kunskaps- och industriföretagen i branschen. Innan slutlig ställning kan tas till frågan om ägarskapet, måste emellertid närmare kontakter tas med tänkbara köpare. När en överlåtelse av tillgångarna och skulderna i Försvarets mediecenter kan genomföras på godtagbara villkor, bör regeringen ha möjlighet att besluta om en sådan överlåtelse.

Regeringen bör därför bemyndigas att vid lämpligt tillfälle överlåta statens tillgångar och skulder i myndigheten till ett lämpligt statligt eller privat ägt aktiebolag. Därvid utesluter jag inte att, i vart fall under en övergångstid, ett nytt statligt ägt aktiebolag bildas för ändamålet, eller att staten blir delägare i ett nytt bolag. Snarast efter överlåtelsen bör myndigheten Försvarets mediecenter läggas ned. Bemyndigandet för regeringen bör också innefatta möjligheten att avyttra de aktier som staten kan komma att äga i bolaget.

I samband med förändringarna måste tillgångar och skulder, bl.a. pensionsskulder, samt förpliktelserna i det statliga trygghetssystemet i myndighetens verksamhet utvärderas. Även möjligheterna för personalen vid myndigheten att få anställning hos den nye ägaren behöver klarläggas.

Utgångspunkten för reformen är i första hand att få till stånd en mer ändamålsenlig verksamhetsform, inte att åstadkomma besparingar. Det bör i sammanhanget påpekas att verksamheten hittills har gett ekonomiskt överskott. Om den kommersiella mognadsgraden kan ökas ytterligare, borde en större lönsamhet i rörelsen kunna uppnås. Därför delar jag utredningens uppfattning att en utgångspunkt bör vara att de anställda genom avtal eller garantier erbjuds anställning i ägarföretaget.

De spörsmål som nu nämnts samt frågan om det behövs en särskild organisation för avvecklingen av Försvarets medicenter kräver ytterligare beredning och överväganden. Jag avser att senare föreslå regeringen att bemyndiga mig att tillkalla en särskild utredare för dessa uppgifter. Utredaren bör få uppdrag att genomföra nödvändiga förberedelser och förhandlingar inför bolagiseringen. Detta bör även innefatta förslag till erforderliga författningsändringar m.m. och till lösning av frågan om behandlingen av myndighetens arkiv. Utredaren bör vidare utarbeta de avtal som behövs inför regeringens beslut i frågan.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna att Försvarets medicenter läggs ned,
2. bemyndiga regeringen att överlåta statens tillgångar och skulder i Försvarets medicenter till ett statligt eller privat ägt aktiebolag i enlighet med vad jag förordat,
3. bemyndiga regeringen att försälja aktierna i ett sådant statligt ägt aktiebolag.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.